

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ПРОГРАМИ

**для 5-го класу спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для
дітей із затримкою психічного розвитку**

ТРУДОВЕ НАВЧАННЯ

Київ
2014

Метою трудового навчання є оволодіння учнями певними професійними знаннями, уміннями та навичками, які відкривають перед ними більш широкі можливості для визначення свого місця в суспільстві. Програми даного збірника містять навчальний матеріал для 5-го класу спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей із затримкою психічного розвитку. Збірник містить навчальні програми зі столярної справи, слюсарної справи та узагальнену програму з елементами народних промислів, швейної справи, декоративної творчості, сільськогосподарської праці.

За побудовою та обсягом навчального матеріалу програми є базовими. Виходячи з місцевих умов навчання та майбутнього працевлаштування випускників школа вибирає відповідні види професійної діяльності, уточнює зміст базових програм (деякі теми можуть не вивчатися) або за їх зразком школа розробляє нові для інших видів праці.

Програми включають теоретичні та практичні заняття, екскурсії в природу та на профільні виробництва. При укладанні програми враховані принципи повторюваності пройденого навчального матеріалу та поступовості введення нового. Викладання базується на знаннях, які одержують учні на уроках математики, креслення, природознавства, історії та інших предметів.

Можливість оволодіння професією учнями із затримкою психічного розвитку і часто супутніми фізичними захворюваннями переважно залежить від якості проведеної в школі корекційної роботи. Її основними напрямками для вчителя є підвищення рівня пізнавальної активності учнів і розвиток їх здатності до усвідомленої регуляції трудової діяльності. Останнє передбачає формування в учнів необхідного обсягу професійних знань та загальнотрудових умінь. Розвиток умінь відбувається шляхом планомірного скорочення допомоги учням у розумових і практичних діях.

На початку навчання допомога повинна бути максимальною. У відношенні орієнтовних дій вона полягає у демонстрації та поясненні кінцевого результату праці, а також умов роботи (застосовуваних знарядь, матеріалів, наочних посібників). Розгорнута допомога у плануванні полягає у груповому обговоренні майбутньої роботи і у практичному показі вчителем послідовності її виконання, у застосуванні демонстраційних технологічних карт. Карти використовуються і при обговоренні плану роботи та під час самої роботи учнів. Результативність самоконтролю забезпечується за рахунок повноти та точності сформованого в учнів образу кінцевого і проміжних результатів роботи, а також за рахунок формування контрольнo-вимірювальних умінь і звички до виконання контрольних дій. Цілеспрямоване формування загальнотрудових умінь дозволяє вчителю в старших класах перейти від розгорнутої допомоги учням до короткого інструктажу. Додаткові пояснення проводяться індивідуально з кожним учнем який має проблеми у навчанні.

Основні шляхи підвищення якості роботи учнів полягають у:

1. Створенні психологічної установки на виготовлення виробів, які відповідають технічним вимогам і мають товарний вигляд.
2. Навчанні нормативно затвердженим прийомам праці та застосуванню в роботі ефективної технології.
3. Достатньому рівні технічного та матеріального забезпечення праці учнів.

У перші два – три роки професійного навчання увага надається правильності виконання учнями трудових прийомів. У подальшому нарощується темп роботи і ступінь оволодіння трудовими навичками. З цією метою організуються заняття практичного повторення, під час яких учні виготовляють товарну продукцію.

Програми передбачають подальшу спеціалізацію професійного навчання тільки у 8-9 класах. Програми містять блоки з декількох

спеціальностей відповідно до обраної професії. Вони побудовані на принципі технічних зв'язків між запропонованими темами.

Вибір напрямку спеціалізації в школі не є постійним. Спеціалізація може здійснюватися і за напрямами, не зазначеними в даних програмах. Для цього використовуються загальні для професії теми даного збірника і розробляються додаткові, які відображають специфіку трудової діяльності випускників школи в конкретних умовах.

Для ефективного навчання дітей із затримкою психічного розвитку необхідно проводити систематичне вивчення динаміки розвитку їх трудових здібностей. Одним із способів вирішення цього завдання є самостійні практичні роботи учнів у кінці кожної навчальної чверті. Цілеспрямоване вивчення результатів такої роботи учителем, поряд з іншими методами спостереження за дитиною, дозволяють виявити сильні та слабкі сторони трудової діяльності кожного учня, визначити завдання виправлення властивих їм недоліків.

У програмах подано приблизну послідовність тем і зміст практичних робіт. Їх уточнення відповідно до умов своєї школи виконує вчитель. Кількість навчальних годин на чверть розраховується відповідно до прийнятого школою навчального плану. Визначення часу, необхідного на відпрацювання змісту програмної теми, визначає вчитель на основі аналізу можливостей конкретної навчально-трудова групи та матеріально-технічного забезпечення майстерні.

Столярна справа (70 годин)

Орієнтована сітка розподілу навчальних годин за темами програмового матеріалу

№ пор.	Зміст навчального матеріалу	Кількість годин
1	Вступ	1
2	Пиляння столярною пилкою.	2
3	Промислова заготівля деревини.	6
4	Іграшки з деревини.	2
5	Свердління отворів на верстаті.	9
6	Іграшки з деревини та інших матеріалів.	10
7	Випалювання.	8
8	Пиляння лучковою пилкою.	8
9	Стругання рубанком.	8
10	З'єднання деталей за допомогою шурупів.	4
11	Виготовлення кухонного приладдя.	4
12	З'єднання рейки з брусом врізкою.	4
13	Резерв	4
	Усього	70

Зміст навчального матеріалу	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів	Спрямованість корекційно-розвивальної роботи та очікувані результати
Вступ	Учень:	Вчити: використовувати назви

<p>Значення праці в житті людини. Професії столяр, тесля. Обладнання майстерні, робочого місця, в залежності від виду діяльності майстра. Знайомство зі шкільною столярною майстернею.</p> <p>Практична робота</p> <p>Закріплення робочих місць за учнями. Уточнення правил поведінки учнів в майстерні. Правила безпеки при роботі з інструментом. Правила техніки безпеки при роботі столярній майстерні.</p>	<p><i>має</i> загальне уявлення про професію столяра, тесляра; <i>називає</i> обладнання майстерні; <i>знає</i> назви та призначення обладнання майстерні та робочого місця; <i>володіє</i> навичками організації робочого місця; <i>вміє</i> організувати своє робоче місце; <i>знає і дотримується</i> правил техніки безпеки.</p>	<p>професій та обладнання майстерні у власному мовленні; <i>формувати</i> просторову орієнтацію на робочому місці; елементи аналізу, узагальнення на основі порівняння виробничої діяльності спеціалістів пов'язаних з обробкою деревини; <i>виховувати</i> прагнення досягти позитивного результату праці; терпіння, відповідальність, акуратність, спостережливість.</p>
<p>Пиляння столярною пилкою</p> <p>Іграшковий будівельний матеріал з брусків різного перерізу і форми. Заготовки для наступних робіт. Поняття пласка поверхня. Міліметр як основна міра довжини в столярній справі. Види браку при пилянні. Правила безпеки при пилянні та роботі наждачним папером. Столярні інструменти та пристосування: види (вимірювальна лінійка, столярний кутник, столярна пилка, стусло), їх будова, правила користування і</p>	<p>Учень:</p> <p><i>має</i> уявлення про столярні інструменти та пристосування їх призначення, види брусків їх назви та форми, пиляння, вимірювання; <i>називає</i> види брусків відповідно до їх перерізу та форми, називає основне їх призначення; <i>знає</i> властивості брусків, залежно від їх перерізу і форми; <i>володіє</i> навичками класифікації матеріалів та їх властивостей; <i>вміє</i> розрізняти матеріали та</p>	<p>Вчити: наслідувати дії вчителя; застосовувати різні види сприйняття (зорове, слухове, тактильне); використовувати назви інструментів та матеріалів (вимірювальна лінійка, столярний кутник, столярна пилка, стусло, брусок тощо) у власному мовленні; <i>формувати</i> координацію рухів та зусилля під час роботи; просторову орієнтацію на площині та ребрах бруска; елементи аналізу та узагальнення на основі порівняння</p>

<p>призначення. Поняття припуск на обробку.</p> <p>Практична робота</p> <p>Робота столярною пилкою. Розмітка довжини деталей за допомогою лінійки і кутника. Пиляння поперек волокон у стуслі. Шліфування торців деталей наждачним папером. Шліфування в «пакеті». Пиляння під кутом у стуслі. Контроль за правильністю розмірів і форми деталі за допомогою лінійки і кутника. Пиляння брусків, виструганих по товщині та ширині. Фарбування виробів пензликом.</p>	<p>інструменти; розмічати та відпилювати деталі у стуслі поперек волокон, обробляти деталі наждачним папером, дотримуватися правил техніки безпеки при роботі з ними.</p>	<p>видів брусків та різних видів розпилювання, визначення взаємно-однозначної відповідності виробу (деталі) і його ескізу;</p> <p><i>розвивати</i> просторово-зорові уявлення у процесі розмічання заготовки (відмірювання, відпилювання, визначення лінійних розмірів); вміння здійснювати самоконтроль ходу роботи та результату діяльності;</p> <p><i>виховувати</i> прагнення досягти позитивного результату праці; терпіння, відповідальність, акуратність, спостережливість.</p>
<p>Промислова заготівля деревини</p> <p>Дерево: основні частини (крона, стовбур, корінь), породи (хвойні, листяні). Деревина: використання, заготівля, оброблення (колоди), транспортування. Піломатеріал: види, використання. Дошка: види (обрізна, необрізна), розміри (ширина, товщина). Брусок: (квадратний, прямокутний), грані та ребра, їх взаємне розташування (під прямим кутом), торець.</p>	<p>Учень:</p> <p><i>має</i> уявлення про дерево та його основні частини, використання та властивості деревини, способи її заготівлі та транспортування;</p> <p><i>називає</i> види піломатеріалів їх головні характеристики;</p> <p><i>знає</i> найпростіші вимоги до підбору матеріалів для майбутньої роботи;</p> <p><i>володіє</i> навичками визначення виду та розміру піломатеріалів;</p> <p><i>вміє</i> визначати частини дерева,</p>	<p>Вчити: застосовувати різні види сприйняття (зорове, слухове, тактильне); використовувати назви основних частин дерева та порід дерев, видів піломатеріалів (крона, стовбур, корінь хвойні, листяні, дошка, брусок) у власному мовленні;</p> <p><i>формувати</i> вміння контролювати відповідність обраних матеріалів меті діяльності;</p> <p><i>розвивати</i> саморегуляцію: виконання завдання за зразком і простою</p>

<p>Практична робота Визначення за малюнком частин дерева, видів пиломатеріалів та їх розмірів, граней та ребер.</p>	<p>пиломатеріали їх розміри, грані, ребра, торець та взаємне розташування.</p>	<p>інструкцією, в певній послідовності дій; планування практичної діяльності; <i>виховувати</i> терпіння, відповідальність, акуратність, спостережливість</p>
<p>Іграшки з деревини Іграшкові меблі: стіл, стілець, банкетка тощо. Малюнок (технічний рисунок) деталі виробу: призначення, виконання, позначення розмірів. Шило: призначення, користування, правила безпечної роботи.</p> <p>Практична робота Розмітка деталей з виструганих по товщині та ширині брусків, рейок і нарізаних по ширині смужок фанери. Одночасна заготівля однакових деталей. Пиляння смужок фанери в пристосуванні. Підготовка отворів для установки цвяхів за допомогою шила. Збірка і контроль виробів.</p> <p>Самостійна робота За вибором учителя.</p>	<p>Учень: <i>має уявлення про</i> застосування меблів у побуті, малюнок деталі; <i>називає</i> матеріали та інструменти для виготовлення меблів, умовні позначення на технічному рисунку; <i>знає</i> назви та призначення інструментів, приладдя необхідних деталей; <i>володіє</i> навичками читання технічного рисунка, безпечної роботи під час виготовлення меблів; <i>вміє</i> користуватися лінійкою, косинцем, дотримується вимог безпечної роботи з шилом, цвяхами та молотком.</p>	<p>Вчити: наслідувати дії вчителя; використовувати назви меблів та їх призначення у власному мовленні; <i>формувати</i> тактильні відчуття та зусилля під час роботи; навички читання технічного рисунка; елементи аналізу, узагальнення на основі розмічання, виготовлення та з'єднання різних деталей за розміром, формою, місцем розташування на зразку; <i>розвивати</i> зорово-моторну координацію, тонку моторику руки під час виконання різних технологічних операцій; <i>виховувати</i> прагнення досягти позитивного результату праці; акуратність, відповідальність, терпіння, спостережливість.</p>
<p>Свердління отворів на верстаті Підставка для олівців, пензликів з прямокутного бруска, виструганих по ширині і товщині (підставка – з фанери</p>	<p>Учень: <i>має уявлення про</i> свердлильний верстат його основні частини, свердла їх види та призначення, свердління отворів на</p>	<p>Вчити: спрямовувати увагу на вчителя; наслідувати дії вчителя; <i>формувати</i> організованість в трудовій діяльності; зорово-моторну</p>

<p>або дощечки). Поняття наскрізний і ненаскрізний отвір. Настільний свердлильний верстат: призначення та основні частини. Свердла: види (спіральне, перове), призначення. Правила безпеки роботи на настільному свердлильному верстаті. Робота на настільному свердлильному верстаті.</p> <p>Практична робота</p> <p>Розмітка паралельних (однаково віддалених один від одного) ліній по лінійці і косинцю. Кріплення свердла в патроні свердлильного верстата. Робота на свердлильному верстаті із застосуванням страхувального упору. Свердління ненаскрізний отворів по крейдяний позначці на свердлі або з муфтою. Контроль глибини свердління.</p>	<p>верстаті, види отворів їх призначення; <i>називає</i> основні частини свердлильного верстату, види свердел та отворів вимоги до їх виконання; <i>знає</i> технологію свердління отворів; <i>володіє</i> правилами безпечної роботи на свердлильному верстаті; <i>вміє</i> розмічати та просвердлювати різні види отворів.</p>	<p>координацію; елементи аналізу, узагальнення на основі порівняння різних видів отворів та свердел; <i>розвивати</i> процеси аналізу та узагальнення на основі розмічання та свердління отворів; зорово-моторну координацію; вміння розмічати отвори; вміння використовувати у власному мовленні назви основних частин свердлильного верстату, видів свердел (спіральне, перове) та отворів (наскрізний, ненаскрізний); навичок самоконтролю у процесі власної діяльності; <i>виховувати</i> прагнення досягнути позитивного результату праці; посидючість, акуратність, точність під час роботи, емоційний відгук на основі результату праці.</p>
<p>Іграшки з деревини та інших матеріалів</p> <p>Моделі корабля, гусеничного трактора, вантажного автомобіля. Рашпіль, напильник драчовий, коловорот: будова, застосування, правила безпечної роботи. Шуруп, викрутка:</p>	<p>Учень: <i>має уявлення про</i> історію походження іграшки та моделювання; <i>називає</i> необхідні для роботи інструменти та матеріали; <i>знає</i> вимоги до виконання відповідних операцій та дотримується правил</p>	<p>Вчити: спрямовувати увагу на вчителя; орієнтуватися на робочому місці та технічному рисунку; <i>формувати</i> зусилля під час роботи; зорово-моторну координацію, тонку моторику руки при розмічанні заготовок та їх з'єднанні; елементи</p>

<p>будова, застосування, правила безпечної роботи. Робота рашпілем, напильником, коловоротом, викруткою.</p> <p>Практична робота Кріплення заготовок в задньому затиску верстака. Виготовлення деталей. Обробка закруглених поверхонь рашпілем (драчовим напильником). Збирання виробів за допомогою цвяхів, шурупів і клею.</p>	<p>техніки безпеки під час роботи; <i>володіє</i> умінням виконувати практичні завдання за даним зразком, навичками контролю процесом виконання трудових операцій ручним способом; <i>вміє</i> організувати роботу на верстаку, відбирати необхідні матеріали та інструменти, закріплювати матеріали, обробляти матеріали відповідним інструментом, розрізняти види запропонованих, збирати вироби за допомогою цвяхів, шурупів і клею відповідно до зразка.</p>	<p>аналізу, узагальнення на основі визначення призначення та місця кріплення деталей;</p> <p><i>розвивати</i> саморегуляцію: аналіз зразка за запитаннями вчителя, планування практичної діяльності (визначення порядку виготовлення виробу за зразком); поетапний і підсумковий самоконтроль (з допомогою вчителя);</p> <p><i>виховувати</i> посидючість, акуратність, охайність, старанність, точність під час роботи.</p>
<p>Випалювання</p> <p><i>Об'єкти роботи.</i> Раніше виконаний виріб (іграшкові меблі, підставка тощо). Електровипалювачі: будова, дія, правила безпеки при випалюванні. Перебивання малюнка на виріб. Правила безпеки при роботі з лаком. Робота з електровипалювачем. Робота з лаком.</p> <p>Практична робота</p> <p>Підготовка поверхні виробу до випалювання. Перебивання малюнка на виріб за допомогою копіювального</p>	<p>Учень:</p> <p><i>має уявлення</i> про випалювання, як вид декоративного оздоблення виробів; <i>називає</i> та розрізняє кілька видів узорів, головні кольори, основні частини електровипалювача; <i>знає</i> основоположні принципи випалювання, розфарбовування та лакування; <i>володіє</i> навичками визначення кольорової гамми, правилами безпечної роботи з електровипалювачем;</p>	<p>Вчити: спрямовувати увагу на вчителя; орієнтуватися у власному виробі;</p> <p><i>формувати</i> тактильні відчуття та зусилля під час роботи; зорово-моторну координацію, тонку моторику руки під час випалювання, розфарбовування та лакування; елементи аналізу, узагальнення на основі порівняння готового виробу зі зразком;</p> <p><i>розвивати</i> вміння використовувати у власному мовленні назви інструментів,</p>

<p>паперу. Робота випалювачем. Розфарбовування малюнка. Нанесення лаку на поверхню виробу.</p> <p>Самостійна робота За вибором вчителя.</p>	<p><i>вміє</i> перебивати малюнок на виріб, випалювати, розфарбовувати та лакувати його.</p>	<p>матеріалів та трудових операцій; розуміти та виконувати інструкції; здійснювати поопераційний та елементи заключного контролю; <i>виховувати</i> терпеливість, ретельність, посидючість, акуратність, точність під час роботи.</p>
<p>Пиляння лучковою пилкою Заготівля деталей для майбутнього виробу. Пиляння: види (поперек і повздож волокон), різниця між операціями. Лучкова пила. Призначення, будова, зуби для поперечного та поздовжнього пиляння, правила безпечної роботи, зберігання та перенесення. Брак при пилянні: заходи для його попередження.</p> <p>Практична робота Підготовка робочого місця. Розмітка заготовок по заданим розмірам. Підготовка лучкової пили до роботи. Кріплення заготовки в задньому затиску верстака. Пиляння поперек і повздож волокон. Контроль правильності пропилю косинцем.</p>	<p>Учень: <i>має</i> уявлення про застосування лучкової пилки; <i>називає</i> види пиляння; <i>знає</i> назви деталей лучкової пилки, будову полотна, його призначення; <i>володіє</i> та дотримується санітарно-гігієнічних вимог, правил техніки безпеки, вживає необхідних заходів для запобігання браку при пилянні; <i>вміє</i> визначати призначення полотна за будовою зубу, закріплювати заготовки, пиляти поперек і повздож волокон, контролювати правильність пропилю косинцем.</p>	<p>Вчити: спрямовувати увагу на вчителя; наслідувати дії вчителя; <i>формувати</i> процеси аналізу, порівняння, узагальнення на основі практичного засвоєння властивостей, призначення матеріалів та інструментів; <i>розвивати</i> зорово-моторну координацію, вміння використовувати у власному мовленні відповідні назви і терміни; вміння планування практичної діяльності (визначення порядку операцій); поетапний і підсумковий самоконтроль з допомогою вчителя; виявляти вольове зусилля для досягнення позитивного результату праці; <i>виховувати</i> вміння виявляти стійкість уваги, акуратність, старанність,</p>

<p>Стругання рубанком Заготовка деталей виробу. Широка і вузька грані бруска, ребро бруска (дошки). Довжина, ширина, товщина бруска (дошки): вимірювання, послідовність розмітки при струганні. Загальні уявлення про будову деревини: характер волокнистості та її вплив на процес стругання. Рубанок: основні частини, правила безпечного користування, підготовка до роботи.</p> <p>Практична робота Кріплення чорнової заготовки на верстаку. Різання широкої та вузької граней з контролем лінійкою і косинцем. Розмітка ширини і товщини заготовки за допомогою лінійки і олівця. Перевірка виконаної роботи.</p>	<p>Учень: <i>має уявлення про</i> рубанок, процес стругання, будову деревини: характер волокнистості та її вплив на процес стругання; <i>називає</i> матеріали, пристосування та деталі рубанка; <i>знає</i> назви і призначення деталей рубанка, характеристики пиломатеріалів; <i>володіє</i> технологією стругання; <i>вміє</i> розмічати ширину і товщину заготовки, закріплювати заготовку на верстаку, стругати широку та вузьку грані, перевіряти виконану роботу.</p>	<p>точність під час роботи.</p> <p>Вчити: спрямовувати увагу на вчителя; орієнтуватися у власній практичній діяльності; <i>формувати</i> тактильні відчуття та зусилля під час роботи; зорово-моторної координації; процеси аналізу та узагальнення на основі порівняння видів пиломатеріалів та їх будови; <i>розвивати вміння</i> використовувати у власному мовленні назви інструментів, матеріалів та трудових операцій; розуміти та виконувати інструкції; здійснювати поопераційний та елементи заключного контролю; <i>виховувати</i> терпеливість, ретельність, вміння завершувати роботу, акуратність, точність під час роботи.</p>
<p>З'єднання деталей за допомогою шурупів Настінна поличка. Шило багатогранне, свердлик (буравчик): призначення, застосування. Шуруп, елементи, взаємодія з деревиною. Зенковка, будова і застосування. Дриль ручна:</p>	<p>Учень: <i>має уявлення про</i> з'єднання деталей за допомогою шурупів, креслення; <i>називає</i> інструменти та їх призначення, елементи шурупа, види ліній на кресленні; <i>володіє навичками</i> розмітки, роботи</p>	<p>Вчити: спрямовувати увагу на вчителя; орієнтуватися у власному виробі та кресленні; <i>формувати</i> тактильні відчуття та зусилля під час роботи; зорово-моторної координації; процесів аналізу, узагальнення на основі</p>

<p>застосування, будова, правила роботи. Правила безпеки при роботі шилом, викруткою і дрилем. Креслення: призначення (основний документ для виконання виробу), види ліній: видимого контуру, розмірна, виносна.</p> <p>Практичні роботи Огляд заготовок. Підготовка отворів під шурупи шилом і свердлінням. Зенкування отворів. Закручування шурупів. Перевірка правильності складання. Оздоблення виробу шліфуванням і лакуванням.</p> <p>Самостійна робота За вибором вчителя.</p>	<p>зенковкою, буравчиком, ручним дрилем, з'єднання деталей за допомогою шурупів; <i>знає і виконує</i> правила техніки безпеки та особистої гігієни під час роботи, проводить перевірку правильності збирання.</p>	<p>співвіднесення креслення з готовим виробом; <i>розвивати вміння</i> читати креслення; переносити розміри з креслення на деталі виробу; використовувати у власному мовленні назви інструментів, деталей виробу, трудових операцій; розуміти та виконувати інструкції; здійснювати поопераційний та елементи заключного контролю; <i>виховувати</i> терпеливість, ретельність, вміння завершувати роботу, посидючість, акуратність, точність під час роботи.</p>
<p>Виготовлення кухонного приладдя Кухонна дошка, кухонна лопаточка, ящик для зберігання столових приборів та приладдя на заняттях із самообслуговування. Креслення: побудова, нанесення розмірів, відмінність креслення від технічного малюнка. Деревина для виготовлення кухонних інструментів і пристосувань. Виріб: призначення, естетичні вимоги. Виконання</p>	<p>Учень: <i>має уявлення про</i> призначення кухонного приладдя; <i>називає</i> основне кухонне приладдя, матеріали та інструменти для його виготовлення; <i>вміє</i> користуватись кухонним приладдям, відбирати матеріали та інструменти для його виготовлення, читати креслення та виконувати роботу у відповідності до нього;</p>	<p>Вчити: спрямовувати увагу на вчителя; орієнтуватися у власному виробі та кресленні; <i>формувати</i> тактильні відчуття та зусилля у процесі виконання креслення; зорово-моторної координації під час роботи; процесів аналізу, узагальнення на основі співвіднесення креслення з готовим виробом; <i>розвивати вміння</i> читати креслення;</p>

<p>креслення, орієнтування в роботі по кресленню.</p> <p>Практична робота</p> <p>Підбір матеріалу і підготовка робочого місця. Чорнова розмітка заготовки за кресленням виробу. Стругання. Чистова розмітка і обробка заготовки. Оздоблення виробу. Перевірка якості роботи.</p>	<p><i>знає і виконує</i> основні технологічні операції, правила техніки безпеки та особистої гігієни під час роботи.</p>	<p>переносити розміри з креслення на деталі виробу; використовувати у власному мовленні назви інструментів, деталей виробу, трудових операцій; розуміти та виконувати інструкції; здійснювати поопераційний та елементи заключного контролю; <i>виховувати</i> терпеливість, акуратність, ретельність, вміння завершувати роботу, точність під час роботи.</p>
<p>З'єднання рейки з бруском врізкою</p> <p>Підставка з рейок для квітів. Врізка як спосіб з'єднання деталей. Паз: призначення, ширина, глибина. Необхідність щільною підгонки сполучних частин. Вимоги до якості розмітки. Стамеска: будова, застосування, розміри, правила безпечної роботи. Робота стамескою. Користування кресленням. Виконання з'єднань врізкою.</p> <p>Практична робота</p> <p>Запилювання бруска на певну глибину (до риски) всередину від лінії розмітки. Видалення стамескою підрізаного матеріалу. (Виконується на відходах</p>	<p>Учень:</p> <p><i>знає</i> призначення врізки, про необхідність щільної підгонки пазів, послідовність виготовлення; <i>називає</i> елементи пазу, відбирає матеріали та інструменти, дотримується правил техніки безпеки і санітарно-гігієнічних вимог; <i>володіє</i> умінням виконувати практичні завдання за зразком, навичками контролю процесу виконання трудових операцій; <i>вміє</i> будувати креслення, вирізати паз, обробляти та підганяти деталі, складати план виготовлення підставки з рейок для квітів, оздоблювати її за</p>	<p>Вчити: застосовувати різні види сприйняття (зорове, слухове, тактильне); орієнтуватися у власному виробі та процесі його виготовлення; <i>формувати</i> тактильні відчуття та зусилля під час роботи; зорово-моторну координацію, тонку моторику руки під час роботи стамескою; процеси аналізу, порівняння, узагальнення на основі практичного виконання врізки; <i>розвивати</i> просторово-зорові уявлення в процесі збирання виробу (відмірювання, визначення місця прикріплення); вміння використовувати у власному мовленні</p>

матеріалів). Різання брусків і рейок за кресленням. Одночасна розмітка пазів на двох брусках. Виконання пазів. З'єднання і підгонка деталей. Попередження невиправного браку. Контрольна робота	власним розсудом, використовуючи набуті знання та вміння.	відповідні назви і терміни; здійснювати поопераційний та елементи заключного контролю; <i>виховувати</i> вміння виявляти стійкість уваги, посидючість, акуратність, охайність, старанність, працелюбність.
---	---	---

Слюсарна справа (70 годин)

Орієнтована сітка розподілу навчальних годин за темами програмового матеріалу

№ пор.	Зміст навчального матеріалу	Кількість годин
1	Вступ	1
2	Робота з дротом	2
3	Робота з бляхою	6
4	Розмітка і обробка деталі прямокутної форми по заданим розмірам	2
5	Обробка виробу лічним напильником і шліфувальною шкіркою	9
6	Обпилювання плоскої деталі опуклої і ввігнутої форми з розміткою за шаблоном	10
7	Свердління	8
8	З'єднання деталей заклепками з потайними головками	8
9	Робота з тонколистовим металом	8

10	Правка і згинання металу	4
11	Контрольна робота	4
12	Резерв	4
	Усього	70

Зміст навчального матеріалу	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів	Спрямованість корекційно-розвивальної роботи та очікувані результати
<p>Вступ Значення праці в житті людини. Професія слюсаря. Обладнання майстерні, робочого місця, в залежності від виду діяльності майстра. Знайомство зі шкільною слюсарною майстернею.</p> <p>Практична робота Закріплення робочих місць за учнями. Уточнення правил поведінки учнів в майстерні. Правила безпеки при роботі з інструментом. Правила техніки безпеки при роботі в слюсарній майстерні.</p>	<p>Учень: <i>має</i> загальне уявлення про професію слюсаря; <i>називає</i> обладнання майстерні; <i>знає</i> назви та призначення обладнання майстерні та робочого місця; <i>володіє</i> навичками організації робочого місця; <i>вміє</i> організувати своє робоче місце; <i>знає</i> і дотримуються правил безпечної роботи.</p>	<p>Вчити: використовувати назви професій та обладнання майстерні у власному мовленні; <i>формувати</i> просторову орієнтацію на робочому місці; елементи аналізу, узагальнення на основі порівняння виробничої діяльності спеціалістів пов'язаних з обробкою металу; <i>виховувати</i> прагнення досягти позитивного результату праці; терпіння, відповідальність, акуратність, спостережливість.</p>
<p>Робота з дротом Ланцюг з м'якого дроту, кільця (2-3 обороту). Найпростіша головоломка.</p>	<p>Учень: <i>має</i> уявлення про призначення, назви та види дроту, куб, брус, головоломку,</p>	<p>Вчити: спрямовувати увагу на вчителя; наслідувати дії вчителя; орієнтуватися на робочому місці та</p>

<p>Викрутка. Моделі куба і бруса. Алюмінієвий і мідний дріт, застосування у виробах, властивості (добре гнеться, легко відкушується кусачками, не іржавіє). Сталевий дріт: застосування у виробах; властивості (пружний, міцний, іржавіє). Вартість дроту з різних металів. Інструменти і пристосування: лінійка металева, кусачки, плоскогубці, оправка для згинання дроту: будова, призначення. Міліметр як основна міра довжини в слюсарній справі. Правила зберігання інструментів і матеріалів. Правила безпеки при роботі кусачками та плоскогубцями. Правила поведінки в слюсарній майстерні.</p> <p>Практична робота</p> <p>Розмітка довжини заготовки по лінійці. Відкушування дроту. Кусачки. Навивання спіралі. Згинання дроту плоскогубцями. Правка алюмінієвого і мідного дроту шляхом протягування навколо гладкого стрижня. З'єднання кінців дроту скручуванням. Правка сталевих дроту молотком. Вигинання</p>	<p>міліметр як основна міра довжини; <i>називає</i> види дроту, його властивості, інструменти для роботи з ним; <i>знає</i> властивості дроту, залежно від металу з якого він виготовлений; <i>володіє</i> навичками класифікації дроту та його властивостей; <i>вміє</i> розрізняти види дроту; дотримується правил техніки безпеки при роботі з дротом.</p>	<p>власному виробі; <i>формувати</i> тактильні відчуття та зусилля під час роботи; елементи аналізу, порівняння, узагальнення на основі практичного засвоєння властивостей матеріалів та виробів (пружний – гнучкий, легко відкушується – важко відкушується, іржавіє – не іржавіє); <i>розвивати</i> просторово-зорові та математичні уявлення в процесі збирання виробу (відмірювання, вміння визначати місця прикріплення); використовувати у власному мовленні відповідні назви і терміни (добре гнеться, легко відкушується кусачками, не іржавіє, пружний, міцний, іржавіє); <i>виховувати</i> вміння виявляти стійкість уваги, посидючість, акуратність, охайність, старанність, працелюбність, бережливе ставлення до природи, точність під час роботи.</p>
--	---	---

<p>дроту на оправці. Розплющування і обпилювання кінців заготовки для викрутки.</p>		
<p>Робота з бляхою Коробочка квадратної форми. Коробочка з бортами, клапанами і відігнутими краями. Чорна та біла бляха: застосування, властивості (ріжеться ножицями, згинається; біла бляха, крім того, не іржавіє). Інструменти і пристосування: чертилка, ручні ножиці по металу, киянка, напильник плоский лічний, лещата слюсарні (губки, рукоятка). Правила безпеки при розмітці та різанні тонкого листового металу. Технічні вимоги до якості виробів. Орієнтування за зразком і кресленням виробу.</p> <p>Практична робота Виготовлення коробочки. Розмітка розгортки коробочки за кресленням на прямокутній заготовки. Згинання бортів на оправці (довжина оправки відповідає стороні коробочки). Притуплення гострих кромek лічним</p>	<p>Учень: <i>має</i> уявлення про види бляхи; <i>називає</i> види бляхи та межі її застосування; <i>знає</i> властивості різних видів бляхи, інструменти для роботи з нею; <i>володіє</i> навичками розмітки, згинання, різання та притуплення кромek бляхи; <i>вміє</i> проводити розмітку за кресленням та шаблоном, орієнтуватися в завданні та виконувати практичні завдання за даним зразком.</p>	<p>Вчити: спрямовувати увагу на вчителя; наслідувати дії вчителя; використовувати назви ліній на кресленні, інструментів, елементів розгортки об'ємних фігур, трудових операцій у власному мовленні; <i>формувати</i> тактильні відчуття та зусилля під час роботи; функції: пам'яті; планування, виконання та контролю діяльності; просторової орієнтації на площині металевої заготовки (верхній лівий, нижній лівий, верхній правий, нижній правий кути та відповідні позначення сторін); процеси аналізу, узагальнення на основі порівняння властивостей листового металу та вибору відповідного інструменту, визначення взаємооднозначної відповідності виробу (деталі) і його креслення; <i>розвивати</i> просторово-зорові уявлення в процесі розмічання та виготовлення виробу;</p>

<p>напильником. Розмітка коробочки з бортами за шаблоном.</p> <p>Самостійна робота</p> <p>Підвіска для картин та плакатів на картонній основі. (Підвіска виготовляється із зігнутої вдвічі прямокутної пластини з бляхи і кільця з дроту. Розмітка розгортки пластини за кресленням. Орієнтування в завданні - за зразком, збільшеним макетом і рисунком виробу)</p>		<p><i>виховувати</i> прагнення досягти позитивного результату праці; активність, терпіння, відповідальність, акуратність, старанність, працелюбність.</p>
<p>Розмітка і обробка деталі прямокутної форми по заданим розмірам</p> <p>Пластини прямокутної форми товщиною 1,5 мм (підкладки під різці до токарного верстата). Запобіжні (накладні) губки зі сталі товщиною 1,5 мм до лещат (розгортка виконується у вигляді прямокутника 100 x 60 мм зі зрізаними кутами. Молоточок дитячий з одним скосом і круглим отвором (виконується зі сталі квадратного профілю 16 x 16 мм). Призначення розмітки. Креслення і технічний рисунок. Поняття припуск на обробку і</p>	<p>Учень:</p> <p><i>має уявлення про</i> розмітку, креслення і технічний рисунок, припуск на обробку і базову кромку; <i>називає</i> матеріали та інструменти для роботи з металом; <i>знає</i> назви та призначення інструментів, призначення та типові помилки під час роботи з напильником; <i>володіє</i> навичками безпечної роботи під час роботи з металом, прийомами обпилювання, розмітки та контролю якості; <i>вміє</i> користуватися лінійкою, чертилкою, кернером, розміточним</p>	<p>Вчити: організовувати робоче місце для розмічання та обпилювання; спрямовувати увагу на вчителя; орієнтуватися у власному виробі; <i>формувати</i> тактильні відчуття та зусилля під час роботи; зорово-моторної координації, тонкої моторики руки під час виконання розмітки; елементи аналізу, узагальнення на основі порівняння якості виконання технологічних операцій (розмічання та обпилювання); <i>розвивати вміння</i> використовувати у власному мовленні назви інструментів, деталей виробу, трудових операцій</p>

<p>базова кромка. Розмітка: інструмент (вимірювальна лінійка, чертилка, кернер, розміточний молоток, кутник з поличкою, розміточна плита), послідовність, правила безпеки. Обпилювання: призначення, типові помилки (горб, завал, виїмка, перекіс), правила безпеки. Тримання напилка, робоча поза, організація рухів. Висота обпилюваної поверхні від рівня губок лещат. Плоский, будова, правила дбайливого поводження. Перевірочна лінійка і косинець, будова, застосування. Розмітка деталі, робота плоским напилком. Розмітка деталі по лінійці від базової кромки і від допоміжної риски. Проведення паралельних рисок за допомогою кутника з поличкою. Послідовна розмітка прямокутника. Кернування рисок. Організація робочого місця для обпилювання. Перевірка правильності установки лещат відповідно до зросту працюючого. Закріплення деталі в лещатах. Обпилювання з контролем по</p>	<p>молотком, кутником з поличкою, розміточною плитою.</p>	<p>(вимірювальна лінійка, чертилка, кернер, розміточний молоток, кутник з поличкою, розміточна плита, напилка: види (драчовий, лічної), перевірочна лінійка і косинець); розуміти та виконувати інструкції; здійснювати поопераційний та заключний контроль; <i>виховувати</i> терпеливість, ретельність, вміння завершувати роботу, посидючість, акуратність, поваги до власної праці та праці інших, точність під час роботи.</p>
--	---	---

<p>розмітці, лінійці і косинцю. Притуплення гострих кутів деталей. Контроль обпилюваної кромки лінійкою на просвіт. Застосування накладних губок лещат.</p> <p>Практична робота Розмітка деталі по лінійці. Проведення рисок. Обпилювання дерев'яних брусків, обмежених металічними пластинками, і металевих брусків. При можливості використання пристосування для навчання обпилювання (зеркало на торці напильника або контрольні валики). Організація робочого місця для розмітки. Визначення придатності заготовки: виявлення дефектів, встановлення розмірів. Підготовка поверхні заготовки для розмітки.</p> <p>Самостійна робота За вибором учителя.</p>		
<p>Обробка виробу лічним напильником і шліфувальною шкіркою Раніше виконані вироби. Виготовлення з листової сталі товщиною 3 мм</p>	<p>Учень: <i>має уявлення про обробка виробу лічним напильником і шліфувальною шкіркою;</i> <i>називає оздоблювальні технологічні</i></p>	<p>Вчити: спрямовувати увагу на вчителя; орієнтуватися на поверхні виробу; <i>формувати</i> тактильні відчуття та зусилля під час роботи; зорово-</p>

<p>кріпильних клинів для молотків, клину для видалення свердла зі шпинделя свердлильного верстата, кронштейнів стінних (розмітка за шаблоном). Призначення обробки деталей. Особливості роботи лічним і драчовим напильниками. Причина і наслідки забивання насічки плоского напильника стружкою. Шліфувальна шкірка: призначення, види (за розміром зерна і типом абразивного матеріалу), правила безпечної роботи. Різниця в якості обробки поверхні деталі лічним напильником і шліфувальною шкіркою. Сталеві щітки для чищення напильника. Правила безпеки при роботі напильником.</p> <p>Практична робота</p> <p>Кріплення деталі в лещатах з накладними губками, на дерев'яному бруску для обробки. Оздоблення лічним напильником плоских поверхонь. Очищення насічки лічного напильника. Шліфування шкіркою, закріпленою на дерев'яному бруску.</p> <p>Самостійна робота</p>	<p>операції та вимоги до їх виконання; <i>називає</i> матеріали та інструменти для роботи з металом; <i>знає</i> особливості роботи лічним і драчовим напильниками, шліфувальною шкіркою; <i>володіє</i> навичками безпечної роботи під час роботи з металом, прийомами обпилювання та шліфування, догляду за інструментами; <i>вміє</i> розмічати та обробляти метал напильниками та шліфувальною шкіркою, закріплювати заготовку в лещатах, чистити напильники.</p>	<p>моторну координацію, тонку моторику руки у процесі виконання оздоблювальних технологічних операцій, процесів аналізу та узагальнення на основі визначення необхідності застосування певних інструментів та часу догляду за ними; <i>розвивати вміння</i> використовувати у власному мовленні назви інструментів, трудових операцій, виробів та їх призначення; вміння аналізувати зразок за запитаннями вчителя, планувати практичну діяльність (визначення порядку виготовлення виробу за зразком); проведення поетапного і підсумкового самоконтролю; <i>виховувати</i> посидючість, акуратність, охайність, старанність, точність під час роботи.</p>
---	---	---

<p>Виготовлення зі сталі товщиною 3 мм лінійок для роботи з картоном на уроках праці в молодших класах.</p>		
<p>Обпилювання плоскої деталі опуклої і ввігнутої форми з розміткою за шаблоном Вішалка (підставка з отворами виконується разом з гачком вішалки зі сталі товщиною 2-2,5 мм. Після обробки поверхні гачок загинають у пристосуванні). Деталі до металевого конструктору. Опукла і увігнута форми кромки деталі. Розмічальні шаблони. Пристосування для кріплення шаблону на заготовки: ручні лещата, струбцина. Поняття про виправні і невивправні дефекти виготовлення. Практична робота Визначення придатності заготовки. Вибір місця кріплення шаблону на заготовку з урахуванням економного витрачання матеріалу. Прийоми кріплення шаблону до заготовки. Розмітка центрів отворів. Проведення рисок по криволінійному шаблону</p>	<p>Учень: <i>має уявлення про</i> обпилювання плоскої деталі опуклої і ввігнутої форми кромки деталі; <i>називає та</i> відрізняє види форми кромки деталі, відбирає необхідні інструменти; <i>знає</i> вимоги до виконання розмітки і обпилювання та дотримується правил безпеки під час роботи; <i>володіє</i> умінням виконувати практичні завдання за даним зразком, процесом виконання трудових операцій ручним способом; <i>вміє</i> розрізнити види форм кромки деталі та виконує їх.</p>	<p>Вчити: організувати робоче місце для розмічання та обпилювання; спрямовувати увагу на вчителя; орієнтуватися у власному виробі; <i>формувати</i> тактильні відчуття та зусилля під час роботи; зорово-моторної координації, тонкої моторики руки під час виконання розмітки; елементи аналізу, узагальнення на основі порівняння якості виконання технологічних операцій (розмічання та обпилювання); <i>розвивати вміння</i> використовувати у власному мовленні назви інструментів, деталей виробу, трудових операцій (чертилка, кернер, розміточний молоток, напильник: види (драчовий, лічної), кромка, обпилювання, шліфування); розуміти та виконувати інструкції; здійснювати поопераційний та заключний контроль; <i>виховувати</i> терпеливість, ретельність, вміння завершувати роботу,</p>

<p>деталі. Кернування контуру, що має закруглені ділянки. Закруглення опуклого контуру поперечним і поздовжнім обпилюванням. Вибір напильника, відповідного профілю заокруглення. Обробка випуклих частин деталі поперечним і поздовжнім обпилюванням. Наведення поздовжнього штриха на кромці деталі. Обпилювання увігнутого профілю. Притуплення гострих кутів на увігнутих і опуклих ділянках.</p>		<p>посидючість, акуратність, поваги до власної праці та праці інших, точність під час роботи.</p>
<p>Свердління. Раніше виконані вироби. Призначення операції свердління. Основні частини настільного свердлильного верстата. Основні елементи спірального свердла, робоча частина і хвостик. Типові причини поломки свердла при роботі. Правила безпеки при свердлінні. Машинні (верстатні) лещата. Пристрій, прийоми закріплення деталі. Правила прибирання свердлильного верстата. Практична робота. Робота на свердлильному верстаті. Установка свердлильного патрона в</p>	<p>Учень: <i>має уявлення</i> про свердління та його види (ручне та механічне); <i>називає</i> та розрізняє кілька видів свердел, елементів свердлильного верстату; <i>знає</i> основоположні принципи будови свердла та свердління; <i>володіє</i> правилами безпечної роботи в процесі свердління; <i>вміє</i> виконувати ручне та механічне свердління.</p>	<p>Вчити: спрямовувати увагу на вчителя; наслідувати дії вчителя; <i>формувати</i> організованість в трудовій діяльності; зорово-моторну координацію; елементи аналізу, узагальнення на основі порівняння різних видів отворів та свердел; <i>розвивати</i> процеси аналізу та узагальнення на основі розмічання та свердління отворів; зорово-моторну координацію; вміння розмічати отвори; вміння використовувати у власному мовленні назви основних частин свердлильного верстату, розмірів</p>

<p>шпинделі верстата, закріплення свердла в патроні і плоскою деталі в машинних лещатах. Свердління деталі, закріпленої в ручних лещатах. Перевірка свердління. Видалення свердлильного патрона з шпинделя верстата. Свердління наскрізного отвору в деталі, закріпленої в машинних лещатах. Прибирання верстата і пристосувань після роботи.</p> <p>Самостійна робота За вибором вчителя.</p>		<p>свердел та видів отворів (наскрізний, ненаскрізний); навичок самоконтролю у процесі власної діяльності; <i>виховувати</i> прагнення досягнути позитивного результату праці; посидючість, акуратність, точність під час роботи, емоційний відгук на основі результату праці.</p>
<p>З'єднання деталей заклепками з потайними головками Вішалка - кронштейн (підстава - платівка зі сталі товщиною 3 мм, стрижень із сталі товщиною 8 мм). Підставка для гарячої посуду зі смуг. Ручка столярної дитячої ножівки по дереву (дві дюралюмінієві пластини, з'єднані заклепками). Підставка для праски (виконується зі смуг, має форму підошви праски). Обробка планки для кріплення рами моделі автомобіля. (Кінці планок шириною 18-20 мм із сталі товщиною 2 мм закруглюють,</p>	<p>Учень: <i>має уявлення про</i> застосування видів з'єднання металічних деталей; <i>називає</i> інструменти та матеріали для виконання заклепкового з'єднання; <i>знає</i> назви видів заклепок та властивості метала; <i>володіє</i> та дотримується правил техніки безпеки і санітарно-гігієнічних вимог; <i>вміє</i> співвідносити товщину з'єднуваних деталей з довжиною заклепки, згинати металічні пластини під прямим кутом, розмічати, свердлити та зенкувати отвори, читати</p>	<p>Вчити: наслідувати дії вчителя; застосовувати різні види сприйняття (зорове, слухове, тактильне); використовувати назви рухомих та нерухомих з'єднань та їх деталей у власному мовленні; <i>формувати</i> тактильні відчуття та зусилля під час роботи; вміння контролювати відповідність етапів роботи меті діяльності; <i>розвивати</i> зорово-моторну координацію, тонку моторику руки при з'єднанні деталей; саморегуляцію: виконання завдання за зразком і</p>

<p>свердлять отвори для осі колісної пари і загинають під прямим кутом.) Виготовлення вушка для висячого замка з увігнутими сторонами (розмітка за шаблоном, одночасне обпилювання пари виробів). Властивість металу («пластичність»). Заклепка: призначення, застосування, інструменти, способи, послідовність операцій, види браку, правила безпеки в процесі. Види заклепок (з потайною і напівкруглої головками). Залежність міцності заклепувального з'єднання від якості заклепки.</p> <p>Практична робота З'єднання деталей за допомогою клепок. Підбір інструментів для клепок. Зенкування отворів для головок заклепки. Закріплення заготовок у лещатах. Усадка. Розклепування.</p> <p>Самостійна робота Виготовлення шайби з листової сталі товщиною 3 мм. Зовнішній діаметр 28-30 мм, внутрішній - 10-12. Розмітка по шаблону. Орієнтування в завданні за</p>	<p>умовні позначення на малюнку.</p>	<p>простою інструкцією, в певній послідовності дій; планування практичної діяльності (аналіз зразка і умови трудової задачі, складання операційного плану, збирання виробу і т.д.); <i>виховувати</i> прагнення досягти позитивного результату праці; терпіння, відповідальність, акуратність, спостережливість.</p>
---	--------------------------------------	---

кресленням і зразком.		
<p>Робота з тонколистовим металом Кріпильні кутники. Піддон для квіткових горщиків. Покрівельна сталь: види (чорна, оцинкована), властивості, застосування. Бляха: види (чорна, біла), властивості, застосування. Способи запобігання іржавіння листової сталі. Ножиці для розрізання металу: види, призначення, прийоми роботи, налагодження, заточка, правила безпеки. Дерев'яний молоток (киянка): призначення (обробка покрівельної сталі та бляхи), прийоми роботи, види браку при роботі з покрівельною сталлю та бляхою. Правила безпечної роботи з тонким листовим металом. Фарбування металу емаллю: призначення, інструменти, прийоми, техніка безпеки.</p> <p>Практична робота Правка тонкого листового металу киянкою на плиті (розмір листа поступово збільшують до 500 x 500 мм). Різання металу за прямими лініями (ножиці закріплюються в</p>	<p>Учень: <i>має уявлення про тонколистовий метал, його види та межі застосування; називає види тонколистових металів та їх властивості; знає назви і призначення інструментів для роботи з тонколистовими металами; володіє технологією правки листового металу; вміє розмічати та розрізати метал слюсарними ножицями, правити та згинати метал киянкою, фарбувати готові вироби.</i></p>	<p>Вчити: спрямовувати увагу на вчителя; наслідувати дії вчителя; використовувати назви ліній на кресленнях, ескізах та технічних рисунках, інструментів, елементів розгортки об'ємних фігур, трудових операцій у власному мовленні; <i>формувати</i> тактильні відчуття та зусилля під час роботи; функції: пам'яті; планування, виконання та контролю діяльності; просторової орієнтації на площині тонколистового металу; елементи аналізу, узагальнення на основі порівняння якості поверхні металу та необхідності її обробки; <i>розвивати</i> просторово-зорові уявлення в процесі розмічання та різання металу; <i>виховувати</i> прагнення досягти позитивного результату праці; активність, терпіння, відповідальність, акуратність, старанність, працелюбність.</p>

<p>лещатах). Різання металу за криволінійною розміткою. Загинання кромки. Визначення правильного налагодження та заточки ножиць. Розмітка розгортки від кромки або допоміжної риски. Позначка ліній розрізу. Послідовне вирізання розгортки виробу ручними та стуловими ножицями по прямих і кривих лініях. Загинання кромки кутів коробочки. Фарбування виробів емалевою фарбою за допомогою пензля.</p>		
<p>Правка і згинання металу Чертилка (згинання кільця в пристосуванні). Гачок для побутової вішалки (плечиків) або для видалення металевої стружки. Скоби «П» - подібні та напівкруглі (згинання в лещатах на оправках; матеріал: дрід і смуга). Совок для сміття з покрівельної сталі. Ручка віконна. Рамка садової пилки із смуги перетином 30 x 4 мм). Поняття пружність металу. Види згинання смугового металу: по площині, по вузькій грані, гвинтовий.</p>	<p>Учень: <i>має уявлення про</i> правку та згинання металу; <i>називає</i> види металу та інструменти і пристосування для його згинання та правки; <i>володіє навичками</i> правки та згинання металу, перевірки якості виконаної операції; <i>знає і виконує</i> правила техніки безпеки та особистої гігієни під час роботи з металом.</p>	<p>Вчити: аналізувати та порівнювати деталі різної об'ємної форми; орієнтуватися у власному виробі; <i>формувати</i> зорово-моторної координації, тонкої моторики руки в процесі виготовлення об'ємних виробів; процеси аналізу, узагальнення на основі порівняння різних видів металу (дрід, листовий (смуги)) за їх візуальними і тактильними ознаками, межами застосування; <i>розвивати</i> просторово-зорові уявлення в процесі розмічання, правки та</p>

<p>Інструменти і пристосування для згинання і правки металу: молоток з незагартованим бойком, киянка, ковадло, плита, ручний прес, призми, оправки. Правила безпечної роботи при виправленні та згинанні.</p> <p>Практичні роботи</p> <p>Правка товстого дроту і прутків на плиті. Перевірка правки на око. Правка смугового металу, зігнутого по площині на плиті. Правка смуги шириною до 150 x 200 мм з листового металу товщиною 1,5-2,0 мм. Правка смугового металу з гвинтовим вигином способом зворотного розвороту. Попередження дефектів при виправленні. Контроль правки по лінійці і на око. Виконання канавки за місцем згину. Згинання кільця на стрижні не в пристосуванні. Згинання сталевих скоб товщиною 1,5-2,0 мм на оправках, в лещатах. Згинання смуг зі сталі товщиною до 5 мм і пластинок. Перевірка правильності і контрольних розмірів згинання за зразком і косинцем</p>		<p>згинання металу; <i>виховувати</i> посидючість, акуратність, охайність, старанність, точність під час роботи.</p>
---	--	---

<p>Контрольна робота Виготовлення кріпильних кутників для столярних виробів із сталі 2 мм (відпрацьовується розгортка 120 x 20 мм. Після свердління отвору пластини загинають в лещатах під прямим кутом). Виготовлення молоточка дитячого з двома скосами.</p>		
---	--	--

**5 клас
(70 год.)**

Орієнтована сітка розподілу навчальних годин за темами програмового матеріалу

№ пор.	Зміст навчального матеріалу	Кількість годин
1	Вступ	1
2	Робота з тканиною і волокнистими матеріалами	2
3	Види художньої обробки тканини	6
4	Застосування вишивки у побуті	2
5	Декоративно-оздоблювальні стібки	9
6	Провідні техніки вишивання хрестом	10
7	Виготовлення прикраси з бісеру	8
8	В'язання гачком	8
9	Народна іграшка	8

10	Сільськогосподарська праця. Осінні роботи	4
11	Весняні роботи	4
12	Самостійна робота та аналіз її якості	4
13	Резерв	4
	Усього	70

Зміст навчального матеріалу	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів	Спрямованість корекційно-розвивальної роботи та очікувані результати
<p>Вступ Значення праці в житті людини. Професія майстра з народних промислів. Обладнання майстерні, робочого місця, в залежності від виду діяльності майстра. Знайомство зі шкільною швейною майстернею.</p> <p>Практична робота Закріплення робочих місць за учнями. Техніка безпечної роботи в майстерні.</p>	<p>Учень/учениця: <i>має</i> загальне уявлення про професію майстра з народних промислів; <i>називає</i> обладнання майстерні; <i>знає</i> назви та призначення обладнання майстерні та робочого місця; <i>володіє</i> навичками організації робочого місця; <i>вміє</i> організувати своє робоче місце; знають і дотримуються правил безпечної роботи.</p>	<p>Вчити: спрямовувати увагу на вчителя; орієнтуватися у приміщенні класу та на площині робочого столу; <i>навчати</i> говорити виразно, чітко, досить голосно, у неквапливому темпі; використовувати у власному мовленні відповідні назви професій; <i>виховувати</i> уважність, посидючість, відповідальність, вміння виявляти активність, любові до праці.</p>
<p>Робота з тканиною і волокнистими матеріалами Призначення та назва тканини. Натуральні та штучні матеріали. Волокна. Види волокон. Рослинні волокна. Бавовник. Прядіння. Ткацтво.</p>	<p>Учень/учениця: <i>має</i> уявлення про призначення та назви тканин; прядіння, ткацтво. ткацькі переплетіння; <i>називає</i> лицьовий і виворітний бік тканини з малюнком, пруг, називає</p>	<p>Вчити: спрямовувати увагу на вчителя; наслідувати дії вчителя; застосовувати різні види сприйняття (зорове, слухове, тактильне); <i>формувати</i> тактильні відчуття та зусилля під час роботи; елементи</p>

<p>Ткацькі переплетіння. Виготовлення пряжі із волокон бавовнику. Одержання бавовняної тканини. Властивості бавовняної тканини. Переваги натуральних тканин, їх екологічність. Необхідні інструменти для роботи з тканиною.</p> <p>Практична робота</p> <p>Визначення лицьового та виворотного боку тканини, поздовжньої та поперечної нитки, назви тканини. Виготовлення наочного матеріалу.</p>	<p>основне призначення тканини; <i>знає</i> властивості тканин, залежно від її походження;</p> <p><i>володіє</i> навичками класифікації матеріалів та їх властивостей;</p> <p><i>вміє</i> розрізняти натуральні і штучні матеріали; дотримується правил техніки безпеки при роботі з голкою та ножицями.</p>	<p>аналізу на основі порівняння різних видів розмітки;</p> <p><i>розвивати</i> просторово-зорові уявлення в процесі виготовлення деталей та збирання виробу (зминання, згинання, відмірювання, відрізання, відривання, визначення місця прикріплення); саморегуляцію шляхом виконання роботи в певній послідовності та її контролю; тонкої моторики руки; зорово-моторної координації;</p> <p><i>навчати:</i> використовувати у власному мовленні назви, інструментів, трудових операцій у словесному описі діяльності;</p> <p><i>виховувати</i> прагнення досягти позитивного результату праці; активність, терпіння, відповідальність, акуратність, охайність, старанність, працелюбність.</p>
<p>Види художньої обробки тканини</p> <p>Види художньої обробки тканини (вишивка, аплікація, розпис). Пояснення значення символів у вишивці. Поєднання кольорової гами.</p> <p>Практична робота</p>	<p>Учень/учениця:</p> <p><i>має</i> уявлення про види художньої обробки тканини;</p> <p><i>називає</i> значення елементарних символів вишивки;</p> <p><i>знає</i> найпростіші вимоги поєднання</p>	<p>Вчити: спрямовувати увагу на вчителя; орієнтуватися на поверхні тканини;</p> <p><i>формувати</i> тактильні відчуття та зусилля під час роботи; зорово-моторну координацію, тонку моторику</p>

<p>Виконання на клаптиках тканин зразків різних видів стібків. Переведення малюнків на тканину за допомогою копіювального паперу. Визначення кольорової гамми, знайомство з «теплыми» і «холодними» відтінками.</p>	<p>кольорів; <i>володіє</i> навичками визначення кольорової гамми; <i>вміє</i> обводити шаблони деталей, переводити малюнок на тканину, різати матеріал ножицями, вирізувати деталі за контуром; розрізняти «теплі» і «холодні» відтінки у кольоровій гамі, узагальнювати отримані знання, використовувати їх на практиці; виконувати практичні завдання за даним зразком.</p>	<p>руки при роботі з деталями; елементи аналізу, узагальнення на основі порівняння різних деталей за кольором, розміром, формою, місцем розташування на зразку; <i>розвивати вміння</i> використовувати у власному мовленні відповідні назви і терміни; розуміти та виконувати інструкції; здійснювати поопераційний та елементи заключного контролю; виявляти вольове зусилля для досягнення позитивного результату праці; <i>виховувати</i> посидючість, акуратність, охайність, старанність, точність під час роботи, вміння виявляти стійкість уваги.</p>
<p>Застосування вишивки у побуті Застосування вишивки у побуті. Матеріали та інструменти для вишивання. Добір матеріалів та інструментів. Правила безпечної роботи під час вишивання. Дотримання санітарно-гігієнічних вимог. Практична робота Малювання зразків одягу, предметів</p>	<p>Учень/учениця: <i>має уявлення про</i> застосування вишивки у побуті; <i>називає</i> матеріали та інструменти для вишивання; <i>знає</i> назви та призначення інструментів, приладдя; <i>володіє</i> навичками безпечної роботи під час вишивання;</p>	<p>Вчити: спрямовувати увагу на вчителя; орієнтуватися на поверхні тканини; <i>формувати</i> тактильні відчуття та зусилля під час роботи; зорово-моторну координацію, тонку моторику руки при роботі з голкою; <i>розвивати вміння</i> використовувати у власному мовленні відповідні назви і</p>

<p>побуту. Поєднання кольорів. Замальовки моделей одягу, оздоблення паперових зразків одягу.</p>	<p><i>вміє</i> користуватися лінійкою, косинцем, дотримується вимог безпечної роботи з голкою та ножицями; виконувати та оздоблювати паперові зразки одягу згідно з завданням вчителя; виконувати замальовки моделей одягу, використовуючи правила поєднання кольорів.</p>	<p>терміни; здійснювати поопераційний та елементи заключного контролю; <i>виховувати</i> посидючість, акуратність, охайність, старанність, точність під час роботи.</p>
<p>Декоративно-оздоблювальні стібки Види декоративно-оздоблювальних стібків, їх застосування; технологія виготовлення. Практична робота Декоративний шов «змійка» і його різновиди. Декоративний шов «баранчик». Шов «зигзаг» і його різновиди. Шов «козлик» і його різновиди. Шов «ланцюжок» і його різновиди. Петельний шов і його різновиди. Лічильна гладь – «лиштва». «Качалочки». «Занизування». Виготовлення зразків для наочного матеріалу.</p>	<p>Учень/учениця: <i>має уявлення про</i> види декоративно-оздоблювальних стібків, їх застосування; <i>називає</i> декоративно-оздоблювальні стібки та вимоги до їх виконання; <i>знає</i> технологію виготовлення декоративно-оздоблювальних стібків; <i>володіє</i> правилами безпечної роботи у швейній майстерні; <i>вміє</i> виконувати різні види декоративних швів.</p>	<p>Вчити: спрямовувати увагу на вчителя; орієнтуватися у власному виробі; <i>формувати</i> тактильні відчуття та зусилля під час роботи; зорово-моторну координацію, тонку моторику руки в процесі виконання різних видів швів; <i>розвивати вміння</i> використовувати у власному мовленні відповідні назви і терміни; здійснювати поопераційний та елементи заключного контролю; <i>виховувати</i> посидючість, акуратність, охайність, старанність, точність під час роботи.</p>
<p>Провідні техніки вишивання</p>	<p>Учень/учениця:</p>	<p>Вчити: спрямовувати увагу на</p>

<p>хрестом Історія походження вишивки. Види вишивальних стібків. Їх застосування. Технологія виконання.</p> <p>Практична робота Простий хрест. Слов'янський хрест. Подовжений хрест. Подовжений хрест зі зворотнім стібком. Виконання зразків для наочного матеріалу.</p>	<p><i>має уявлення про історію походження вишивки;</i> <i>називає та</i> відрізняє види вишивальних стібків; <i>знає</i> вимоги до виконання швів та дотримується правил безпеки під час роботи; <i>володіє</i> умінням виконувати практичні завдання за даним зразком, процесом виконання трудових операцій ручним способом; <i>вміє</i> розрізняти види запропонованих «хрестиків» і виконує їх.</p>	<p>вчителя; орієнтуватися у власному виробі та необхідних матеріалах; <i>формувати</i> тактильні відчуття та зусилля під час роботи; зорово-моторну координацію, тонку моторику руки; <i>розвивати вміння</i> використовувати у власному мовленні відповідні назви і терміни; розуміння та виконання інструкцій; здійснювати поопераційний та заключний контролю; <i>виховувати</i> посидючість, акуратність, охайність, старанність, точність під час роботи.</p>
<p>Виготовлення прикраси з бісеру Походження бісеру. Види бісеру. Калібр бісеру. Додаткові та допоміжні матеріали. Догляд за виробами з бісеру. Добір бісеру за кольором. Орнамент. Історія орнаменту. Орнаменти, що використовують у бісероплетінні. Правила безпечної роботи з бісером.</p> <p>Практична робота Вузликоне плетіння з ниток, з</p>	<p>Учень/учениця: <i>має уявлення про походження бісеру;</i> <i>називає та</i> розрізняє кілька видів бісеру; <i>знає</i> основоположні принципи побудови орнаменту, відрізняє орнамент на схемах і зразках; <i>володіє</i> правилами безпечної роботи з бісером; <i>вміє</i> виконувати нескладні композиції з бісеру.</p>	<p>Вчити: спрямовувати увагу на вчителя; орієнтуватися у власному виробі; <i>формувати</i> тактильні відчуття та зусилля під час роботи; зорово-моторну координацію, тонку моторику руки під час нанизування бісеру; процеси аналізу та узагальнення на основі сортування бісеру за кольором, розміром; <i>розвивати вміння</i> використовувати у</p>

<p>додаванням бісеру та бусин. Виконання нескладної прикраси</p>		<p>власному мовленні назви інструментів, деталей виробу, трудових операцій; розуміти та виконувати інструкції; здійснювати поопераційний та елементи заключного контролю; <i>виховувати</i> терпеливість, ретельність, вміння завершувати роботу, посидючість, акуратність, точність під час роботи.</p>
<p>В'язання гачком В'язання, як вид декоративно-прикладного мистецтва. Застосування видів в'язання у побуті. Інструменти для в'язання. Співвідношення товщини ниток з номером гачка. Обладнання робочого місця. Правила безпечної роботи. Дотримання санітарно-гігієнічних вимог при в'язанні. Основні елементи в'язання гачком. Малюнок в'язання. Повітряна петля, стовпчик, є петля повороту. Практична робота Визначення на малюнках елементів петлі. В'язання зразка стовпчиком без накиду. Вимірювання сантиметровою стрічкою розмірів в'язаного полотна,</p>	<p>Учень/учениця: <i>має уявлення про</i> застосування видів в'язання у побуті; <i>називає</i> інструменти для в'язання; <i>знає</i> назви петель, що вив'язуються гачком, їх призначення; <i>володіє</i> та дотримується правил техніки безпеки і санітарно-гігієнічних вимог; <i>вміє</i> співвідносити товщину ниток з номером гачка, в'язати ланцюжок з повітряних петель, вміє читати умовне позначення малюнка, виконує різні види стовпчиків, аналізує і систематизує отримані знання; продовжує поповнювати робочі папки наочним матеріалом.</p>	<p>Вчити: спрямовувати увагу на вчителя; орієнтуватися у власному виробі; <i>формувати</i> тактильні відчуття та зусилля під час роботи; зорово-моторну координацію, тонку моторику руки під час в'язання гачком; елементи аналізу, узагальнення на основі порівняння трикотажного полотна тканини та виплетеного виробу; <i>розвивати вміння</i> використовувати у власному мовленні назви інструментів, деталей виробу, трудових операцій; розуміти та виконувати інструкції; здійснювати поопераційний та елементи заключного контролю; <i>виховувати</i> терпеливість, ретельність,</p>

<p>визначення кількості рядів, петель і стовпчиків. Малювання схеми в'язання. Технологія закріплення петель.</p>		<p>вміння завершувати роботу, посидючість, акуратність, поваги до власної праці та праці інших, точність під час роботи.</p>
<p>Народна іграшка Історія ляльки-мотанки. Технологія виконання обличчя, тулуба. Оздоблення одягу ляльки декоративно-оздоблювальними та вишивальними стібками. Вивчення стародавніх символів. Практична робота Виготовлення обрядової ляльки і прикрашення її одягу стародавніми символами. Створення композиції «хоровод».</p>	<p>Учень/учениця: <i>має уявлення про</i> стародавню символіку, історія виникнення ляльки-мотанки; <i>називає</i> матеріали та оздоблення; <i>знає</i> назви і призначення деталей іграшки; <i>володіє</i> технологією виконання декоративно-оздоблювальних стібків; <i>вміє</i> систематизувати зібраний матеріал. Проявляє творчий підхід при виготовленні обрядової ляльки.</p>	<p>Вчити: спрямовувати увагу на вчителя; орієнтуватися у власному виробі та необхідних матеріалах; <i>формувати</i> тактильні відчуття та зусилля під час роботи; зорово-моторну координацію, тонку моторику руки; <i>розвивати</i> вміння використовувати у власному мовленні відповідні назви і терміни; розуміння та виконання інструкцій; здійснювати поопераційний та елементи заключного контролю; <i>виховувати</i> посидючість, акуратність, охайність, старанність, точність під час роботи.</p>
<p>Сільськогосподарська праця Осінні роботи Осілля обробка дослідної ділянки. Необхідність внесення органічних добрив (перегною, золи). Правила гігієни і безпеки під час внесення</p>	<p>Учень/учениця: <i>має уявлення про</i> традиційне паркове мистецтво українців, правила поєднання кольорів, розмірів і часу цвітіння квітів у квітнику; <i>називає</i> умови внесення органічних</p>	<p>Вчити: використовувати у власному мовленні назви рослин, добрив, садового реманенту, трудових операцій; <i>формувати</i> тактильні відчуття та зусилля під час роботи; зорово-</p>

<p>добрив. Правила догляду за багаторічними квітковими рослинами. Підготовка їх до зими.</p> <p>Практичні роботи</p> <p>Перекопування ґрунту. Догляд за багаторічними квітковими рослинами.</p>	<p>добрив у ґрунт; правила догляду за багаторічними квітковими рослинами; <i>володіє навичками</i> підготовки ґрунту, догляду за багаторічними квітковими рослинами; <i>знає і виконує</i> правила техніки безпеки та особистої гігієни під час роботи з садовим реманентом, добривами.</p>	<p>моторну координацію, тонку моторику руки під час догляду за рослинами; <i>розвивати вміння</i> розуміти та виконувати інструкції; здійснювати поопераційний та елементи заключного контролю; завершувати роботу; <i>виховувати</i> терпеливість, ретельність, охайності, вміння завершувати роботу, посидючість, акуратність, точність під час роботи.</p>
<p>Весняні роботи</p> <p>Вирощування розсади овочевих і квітково-декоративних рослин. Значення декоративних насаджень у садово-парковому будівництві. Декоративні кущові рослини: бузок, жасмин, троянди та ін. Особливості їх росту і розвитку.</p> <p>Практична робота</p> <p>Догляд за декоративними рослинами. Пересадження кімнатних рослин. Розмноження кімнатних рослин (відводками, кореневими нащадками, поділом куща, цибулинами). Підгодівля рослин.</p>	<p>Учень/учениця:</p> <p><i>має уявлення про</i> значення декоративних насаджень у садово-парковому будівництві; <i>називає</i> кущові, багаторічні декоративні рослини, які висаджуються на дослідній ділянці; <i>вміє</i> готувати ґрунт до посадки декоративних рослин, видаляти бур'яни з ділянки, клумби; пересаджувати кімнатні рослини, доглядати за молодими кімнатними рослинами; <i>знає і виконує</i> правила техніки безпеки та особистої гігієни під час роботи з садовим реманентом, добривами.</p>	<p>Вчити: використовувати у власному мовленні назви рослин які висаджуються, садового реманенту, трудових операцій; <i>формувати</i> тактильні відчуття та зусилля під час роботи; зорово-моторну координацію, тонку моторику руки під час висадки, аналізу та порівняння різних багаторічних квіткових рослин; <i>розвивати вміння</i> розуміти та виконувати інструкції; здійснювати поопераційний та заключний контроль; завершувати роботу; <i>виховувати</i> терпеливість, ретельність, охайність, акуратність.</p>

<p>Самостійна робота та аналіз її якості Побудова креслення серветки квадратної форми. Виготовлення викрійки серветки. Підготовка викрійки серветки до розкрою. Підготовка тканини. Викроювання серветки.</p> <p>Практична робота Обробка зрізів серветки швом «упідгін» із закритим зрізом. Прасування серветки. Оздоблення. Перевірка якості виконаних учнями робіт та їх оцінювання</p>	<p>Учень/учениця: <i>знає</i> призначення серветок, послідовність виготовлення; <i>називає</i> та дотримується правил техніки безпеки і санітарно-гігієнічних вимог; <i>володіє</i> вмінням виконувати практичні завдання за даним зразком, процесом виконання трудових операцій ручним способом; <i>вміє</i> будувати креслення, вирізати викрійку, деталь серветки, обробляти зрізи, складати план виготовлення серветки, оздоблювати її за власним розсудом, використовуючи набуті знання та вміння.</p>	<p>Вчити: спрямовувати увагу на вчителя; орієнтуватися у власному виробі та необхідних матеріалах; <i>формувати</i> тактильні відчуття та зусилля під час роботи; зорово-моторну координацію, тонку моторику руки; <i>розвивати вміння</i> використовувати у власному мовленні відповідні назви і терміни; розуміти та виконувати інструкції; здійснювати поопераційний та елементи заключного контролю; <i>виховувати</i> посидючість, акуратність, охайність, старанність, точність під час роботи.</p>
--	--	---

Програми підготували:

Лапін А.В., кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник лабораторії проблем інклюзивної освіти Інституту спеціальної педагогіки НАПН України.

Бугло І.О., спеціаліст вищої категорії, учитель початкової школи комунального закладу «Спеціальний навчально-виховний комплекс І-ІІ ступенів № 2» Харківської обласної ради.

Макаренко Л.О., спеціаліст вищої категорії, учитель-методист, учитель початкової школи комунального закладу «Спеціальний навчально-виховний комплекс I-II ступенів № 2» Харківської обласної ради.

Мельнікова Л.О., спеціаліст вищої категорії, учитель-методист, директор комунального закладу «Спеціальний навчально-виховний комплекс I-II ступенів № 2» Харківської обласної ради.